

MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUS

Muistio

Liite1

Erityisasiantuntija

Petriina Wäre

12.5.2025

VN/9657/2025-MMM-1

## **EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI BIOMASSOJEN RAVINTEIDEN KIERRÄTYSTÄ EDISTÄVIIN TOIMENPITEISIIN MYÖNNETTÄVÄSTÄ VÄLIAIKAISESTA VALTIONAVUSTUKSESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA**

### **PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi biomassojen ravinteiden kierrätystä edistäviin toimenpiteisiin myönnettävästä väliaikaisesta valtionavustuksesta annettua valtioneuvoston asetusta (382/2016, jäljempänä asetus), jossa säädetään biomassojen ravinteiden kierrätyksen edistämiseen tarkoitetun avustuksen hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta ja käyttämisestä. Ehdotetaan, että asetuksen mukaisen tuen myöntämisen mahdollistamiseksi asetusta muutettaisiin siten, että tukea voitaisiin myöntää valtion talousarviossa varattujen määrärahojen rajoissa. Lisäksi tukihakemuksessa vaadittaisiin tarkempia tietoja vähämerkityksisten tukien ja neuvontatuen osalta, mikä varmistaisi EU:n valtiontukisääntöjen noudattamisen ja valtiontukien asianmukaisen valvonnan. Tukihakemuksessa tulisi ilmoittaa, millaista vähämerkityksistä tukea hakijalle on myönnetty kolmen edeltävän vuoden aikana. Lisäksi tulisi antaa tieto siitä, millaista maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista neuvontatukea hakijalle on myönnetty samana ajanjaksona. Asetuksen voimassaoloa ehdotetaan myös jatkettavaksi 31. joulukuuta 2029 saakka. Esityksessä on lisäksi mukana säädösviittauspäivityksiä, jotka liittyvät muutoksiin EU:n valtiontukisäädöksissä sekä kansallisessa lainsäädännössä. Muilta osin asetus jäisi ennalleen.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 26.5.2025 ja sen on tarkoitus olla voimassa 31.12.2029 saakka.

### **PERUSTELUT**

#### **1 Asian tausta**

Ehdotettu valtioneuvoston asetuksen muutos perustuu pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjauksiin parantaa Suomen omavaraisuutta tehostamalla materiaalien ja ravinteiden kiertoa teknologianeutraalisti ja yhteiskunnallinen kysyntä edellä, mahdollistaa biokaasun tuotantoprosessin lopputuotteiden käyttö esimerkiksi metsälannoitteena ja pitää huolta biokaasuinvestointien ennakoitavasta toimintaympäristöstä ja kehittää menetelmiä, kuten teknologisia ratkaisuja ravinneylijäämän siirtämiseksi alijäämän alueille kustannustehokkaasti sekä jatkaa Saaristomeri-ohjelmaa painottaen mittakaavaltaan merkittäviin ravinnekierron parantamisiin johtavia toimenpiteitä

Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelman tukijärjestelmä on jo vuodesta 2016 alkaen toimeenpantu valtioneuvoston asetuksella biomassojen ravinteiden kierrätystä edistävään tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan sekä investointeihin vuosina 2016–2018 myönnettävästä valtionavustuksesta (382/2016). Asetukseen on sittemmin tehty useita päivityksiä:

Kokeiluohjelman toteutusaikaa pidennettiin valtioneuvoston asetuksella 103/2020 siten, että asetuksen mukaista tukijärjestelmää on voitu soveltaa myös vuosille 2020–2022 osoitetun määrärahan puitteissa. Samassa yhteydessä myös asetuksen nimike muutettiin valtioneuvoston asetukseksi biomassojen ravinteiden kierrätystä edistävään tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan sekä investointeihin vuosina 2016–2018 ja 2020–2022 myönnettävästä valtionavustuksesta. Asetukseen lisättiin myös säännös tukihankkeiden valintasuosituksia antavasta ohjausryhmästä ja asetuksen voimassaoloa jatkettiin 31 päivään joulukuuta 2024.

Valtioneuvoston asetuksella 148/2021 muutettiin asetuksen nimi valtioneuvoston asetukseksi biomassojen ravinteiden kierrätystä edistäviin toimenpiteisiin myönnettävästä väliaikaisesta valtionavustuksesta. Asetukseen tehtiin lisäksi muutokset ja lisäykset, jotka mahdollistivat ravinnekierrätykseen liittyvien hankkeiden rahoittamisen. Samassa yhteydessä asetuksen 22 §:ään tehtiin myös maksatusmenettelyjä selkeyttävä muutos tilintarkastajalta maksatuksen yhteydessä vaaditun lausunnon osalta.

Valtioneuvoston asetuksella 864/2022 muutettiin asetuksen voimassaoloaikaan vuoden 2025 loppuun saakka.

## **2. Asetuksenantovaltuus**

Valtionavustuslaki (688/2001) on yleislaki, jossa säädetään niistä perusteista ja menettelyistä, joita noudatetaan myönnettäessä valtionavustuksia. Valtionavustuslain 8 §:n nojalla tarkempia säännöksiä lain soveltamisalaan kuuluvan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Esitettävän asetuksen säännökset ovat valtionavustuslain 8 §:ssä tarkoitettuja säännöksiä. Valtuutussäännöksenä olisi myös valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 7 c §.

Tukeen sovelletaan myös, mitä tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 651/2014 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) sekä tiettyjen maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 2022/2472 (maatalouden ryhmäpoikkeusasetus) säädetään. Tukeen, joka koskee toimenpiteitä uusiutuvan energian tuottamiseksi, sovelletaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annettua komission asetusta (EU) N:o 2023/2831 (vähämerkityksinen tuki). Tiedotusta ja neuvontaa koskeviin toimenpiteisiin voidaan soveltaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalousalalla annettua komission asetusta (EU) N:o 1408/2013 (asetus maatalouden vähämerkityksisestä tuesta).

## **3 Asian valmistelu ja lausuntopalaute**

Asetus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä ja Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselta. Asetusehdotus on ollut myös esillä maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuilla 28.3.–30.4.2025.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus suhtautui myönteisesti ehdotettuun asetukseen lausunnossaan. Valtiovarainministeriöllä ei ollut asiasta lausuttavaa.

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

#### 4 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelman tukea on vuosina 2020–2024 myönnetty 67 tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeelle, 11 investointihankkeelle ja kolmelle erilliselle teemahankkeelle. Kaikkien ohjelmasta rahoitettujen hankkeiden tavoitteena on osaltaan edistää ravinteiden kierrätystä sekä biokaasun tuotantoa ja käyttöä. Ohjelma mahdollistaa yrityksille liiketoimintaa kehittäviä kokeiluja sekä investointien toteutusta.

Asetukseen ehdotetaan tehtäväksi muutokset, jotka mahdollistavat, että vuosille 2023–2025 osoitetun määrärahan mukainen tuki voitaisiin myöntää ja maksaa kolmivuotisen siirtomäärärahan käyttöä koskevien sääntöjen puitteissa. Jotta hakuprosessi saataisiin avattua mahdollisimman nopeasti, on tarpeen pidättäytyä ainoastaan asetuksen mukaisen tukijärjestelmän jatkon soveltamisen kannalta välttämättömissä muutoksissa.

Esityksessä ehdotetaan, että tuen myöntämistä jatkettaisiin valtion talousarviossa osoitettujen varojen rajoissa ja asetuksen voimassaoloa jatkettaisiin 31 päivään joulukuuta 2029. Nyt voimassa olevan asetuksen mukaan tukea voidaan myöntää valtion talousarviossa osoitettujen varojen rajoissa vuoden 2024 loppuun saakka ja asetus on voimassa 31 päivään joulukuuta 2025.

Asetukseen ehdotetaan lisäksi tehtäväksi sisällölliset päivitykset ja säädösviittauspäivitykset, jotka johtuvat muutoksista Euroopan Unionin valtioneuvoston päätöksissä sekä kansallisissa säädöksissä. Komissio on korvannut vähämerkityksisestä tuesta annetun asetuksen ja maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen uusilla komission asetuksilla. Tämän seurauksena aiempiin säädöksiin viittaavat kohdat päivitetään vastaamaan uutta asetusta.

Tukihakemuksessa vaadittaisiin tarkempia tietoja vähämerkityksisten tukien ja neuvontatuen osalta, jotta varmistettaisiin EU:n valtioneuvoston päätösten noudattaminen ja valtiontukien asianmukainen valvonta. Neuvontatoimintaan tukea haettaessa hakijan tulisi toimittaa selvitys edeltävän kolmen vuoden aikana myönnettyistä vähämerkityksisistä tuista sekä selvitys maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla myönnetystä neuvonnan tuesta samalta kolmen vuoden ajanjaksolta, sen sijaan, että selvitys rajoittuisi vain kuluvaan ja kahden edeltävän verovuoden tietoihin.

Lisäksi voimassa olevan asetuksen 20 §:ssä oleva viittaus maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999) päivitetään viittaukseksi uuteen rakentamislakiin (751/2023), joka tuli voimaan 1.1.2025.

#### 5 Pääasialliset vaikutukset

##### *Taloudelliset vaikutukset*

Valtion talousarvion momentille 30.40.22 (Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen, siirtomääräraha, 3 v) on vuonna 2023 osoitettu rahoitusta ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelmaan yhteensä 6,0 milj. euroa. Vuoden 2023 määrärahaa on tarkoitettu käyttämään nyt annettavan asetuksen muutoksen perusteella, siltä osin, kuin määräraha ei vielä vuosien 2023 ja 2024 aikana ole tullut sidotuiksi tällä hetkellä voimassa olevan asetuksen perusteella rahoitettaviin hankkeisiin. Momentin 30.40.22 vuoden 2023 määrärahaa on jäljellä noin 5,741 milj. euroa.

Valtion talousarvion momentille 30.10.40 (Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset, siirtomääräraha, 3 v) on vuosina 2024 ja 2025 osoitettu rahoitusta kokonaan kansallisesti rahoitettaviin biokaasu-, lannankäsittely-, ravinnekierrätys- ja hiilensidontainvestointitukisiin 0,6 milj.

euroa vuodessa. Vuoden 2024 kolmannessa lisätalousarviossa momentille uudelleen budjetoitiin tähän käyttötarkoitukseen osoitettua määrärahaa 0,75 milj. euroa. Määrärahaa on tarkoitus käyttää nyt annettavan asetuksen muutoksen perusteella siltä osin kuin määräraha ei vielä vuoden 2024 aikana ole tullut sidotuiksi tällä hetkellä voimassa olevan asetuksen perusteella rahoitettaviin hankkeisiin. Lisäksi vuosien 2025–2028 julkisen talouden suunnitelmassa käyttötarkoitukseen on momentille osoitettu 0,6 milj. euroa vuodessa myös vuosille 2026–2028. Momentin 30.10.40 vuoden 2023 määrärahaa on jäljellä noin 3,398 milj. euroa, vuoden 2024 määrärahaa on jäljellä 1,350 milj. euroa ja vuoden 2025 määrärahaa on jäljellä yhteensä noin 0,6 milj. euroa. Yhteensä määrärahaa on jäljellä 5,348 milj. euroa.

Kokeiluohjelman rahoituksen hallinnointi jatkuisi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa, ja hallinnoinnin rahoitus katettaisiin ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelmalle varatulla määrärahan osalla.

#### *Hankkeiden vaikutukset*

Ravinteiden kierrätys on osa kokonaisvaltaista ja tavoitteellista muutosta kohti kiertotaloutta. Onnistunut ravinteiden kierrätys vähentää ravinteiden vesistö- ja ilmastopäästöjä sekä mineraalilannoitteiden käyttöä. Hankkeilla pyritään toimijakentän tietoisuuden, uusien välineiden ja käytännön toiminnan lisäämiseen ravinnekierrätyksen osalta. Biokaasutuotannon edistämässä on tärkeää huomioida ravinnekierrätyksen näkökulma, mitä tuettavat hankkeet osaltaan tukisivat. Ravinteiden kierrätyksen omaksuminen toimintatavaksi edistää myös paikallista elinkeinotoimintaa tarjoamalla erilaisille yrityksille mahdollisuuksia koneurakointiin, biomassojen prosessointiin, lannoitevalmisteiden tuottamiseen ja energian tuottamiseen liittyen. Hankkeet edistäisivät myös Euroopan unionin ja Suomen tavoitteita resurssitehokkuuden lisäämisestä.

#### *Ympäristövaikutukset*

Kokeiluohjelman jatkaminen vastaa osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman ravinteiden kierrätystä koskeviin tavoitteisiin. Hankkeilla muun muassa vahvistetaan kiertotaloutta myös ravinteiden kierron osalta, tuetaan ravinteiden kierrätystä edistäviä investointeja, jatketaan Saaristomeri- ohjelmaa ja ravinteiden kierrätyksen kärkihanketta. Kokeiluohjelmalla kehitetään poikkihallinnollisesti ravinteiden kierrätystä tukevaa sääntelyä ja kierrätyslannoitemarkkinoiden toimivuutta sekä vähennetään turvemaiden raivausta lisäämällä lannan prosessointia ja tuotteistusta.

### **6 Voimaantulo**

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 26 päivänä toukokuuta 2025.

### **7 Yksityiskohtaiset perustelut**

**1 §. Sovellettavat valtioneuvoston päätökset.** Euroopan Unionin valtioneuvoston päätöksissä tapahtuneiden muutosten vuoksi ehdotetaan, että 1 §:n 2 momentissa oleva viittaus komission asetukseen (EU) N:o 702/2014 (maatalouden ryhmäpoikkeusasetus) muutetaan viittaukseksi komission asetukseen (EU) N:o 2022/2472 ja viittaus komission asetukseen (EU) N:o 1407/2013 muutetaan viittaukseksi asetukseen (EU) N:o 2023/2831.

**4 §. Tuettavat hankkeet.** Pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentista poistettaisiin vuosiluku asetuksen sovellettavuuden varmistamiseksi, ja tukea voitaisiin siten myöntää valtion talousarviossa osoitettujen varojen rajoissa.

**6 §.** *Tuen myöntämisen yleiset edellytykset ja rajoitukset.* Pykälän 2 momentissa oleva viittaus komission asetukseen (EU) N:o 1407/2013 muutettaisiin viittaukseksi asetukseen (EU) N:o 2023/2831.

Euroopan Unionin valtioneuvoston päätöksissä tapahtuneiden muutosten vuoksi pykälän 3 momentti muutettaisiin muotoon yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ja maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista tukea ei myönnetä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettulle vaikeuksissa olevalle yritykselle. Tukea ei myönnetä myöskään, jos tuensaajalle on annettu yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdassa tai maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu sellaiseen Euroopan komission päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

**8a §.** *Tiedotus- ja neuvontatoiminnan hyväksyttävät kustannukset.* Pykälän 2 momentissa oleva viittaus maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen 22 artiklan 3 kohdan c alakohtaan muutettaisiin viittaukseksi 22 artiklan 3 kohdan e alakohtaan Euroopan Unionin valtioneuvoston päätöksissä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Lisäksi muutettaisiin viittaus maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen 22 artiklan 3–8 kohtaan viittaukseksi maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen 22 artiklan 3–9 kohtaan, koska myös kyseisiä säädöksiä on päivitetty.

**19 §.** *Tukihakemus.* Euroopan Unionin valtioneuvoston päätöksissä tapahtuneiden muutosten vuoksi pykälän 2 momentin 13 kohta muutettaisiin siten, että neuvontatoimintaan tukea haettaessa selvitys olisi toimitettava kuluva ja kahden edeltävän verovuoden sijaan edeltävän kolmen vuoden jakson aikana hakijalle myönnetystä vähämerkityksisestä tuesta. Lisäksi momenttiin lisättäisiin 14 kohta, minkä mukaan tukihakemuksessa on ilmoitettava neuvontatoimintaan tukea haettaessa selvitys edeltävän kolmen vuoden jakson aikana hakijalle maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla myönnetystä neuvonnan tuesta.

**20 §.** *Viranomaisluvut.* Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) korvataan 1.1.2025 voimaan tulleella rakentamislain (751/2023) Lisäksi momentissa oleva viittaus maankäyttö- ja rakennuslain 144 §:ään korvattaisiin viittauksella rakentamislain 78 §:ään. Kyseinen pykälä vastaa kumotun maankäyttö- ja rakennuslain 144 §:ää.

**26 §.** *Voimaantulo.* Asetuksen voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi siten, että se päättyisi 31.12.2029 ja kattaisi näin tukiohjelmalle osoitetun kolmivuotisen siirtomäärärahan myöntämisen ja maksatuksen sekä jälkiseurannan.

## **8 Esitys**

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen biomassojen ravinteiden kierrätystä edistäviin toimenpiteisiin myönnettävästä väliaikaisesta valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.